

Pirmsskolā bērnam ir svarīgi **IKDIENĀ ATTĪSTĪT** **VĒRTĪBĀS** balstītus **IERADUMUS**

Vērtības un tikumus nevar tieši iemācīt, tos cilvēks apgūst visu mūžu, saredzot sev nozīmīgas vērtības ikdienas saziņā un mijiedarbībā gan ģimenē, gan pirmsskolā un skolā, gan draugu un plašākas sabiedrības lokā.

Pirmsskolas vecuma bērniem pieaugušie veicina vecumposmam atbilstošu ieradumu veidošanos.

Nozīmīgākie pirmsskolas izglītībā attīstāmie ieradumi

Ieradums	Bērna darbība, lai attīstītu ieradumu	VĒRTĪBAS, tikumi, ar kuriem ieradums saistīts
<i>Veidot cieņpilnas attiecības ar citiem cilvēkiem.</i>	Ievēro saziņas kultūru mācību uzdevumu veikšanā un ikdienas saskarsmē, sasveicinās, atsveicinās, pateicas, lūdz.	<i>CILVĒKA CIENĀ laipnība</i>
<i>Sadarboties ar vienaudžiem un pieaugušajiem.</i>	Ieklausās cita teiktajā, mācās saprast viņa vajadzības un vienoties par kopīgu rīcību.	<i>CILVĒKA CIENĀ solidaritāte, taisnīgums</i>
<i>Kontrolēt un vadīt savu uzvedību un emocijas.</i>	Mācās atpazīt savas emocijas, emocionālās situācijās rīkoties sev un citiem pieņemami, kā arī vērtēt savu rīcību.	<i>KULTŪRA savaldība, atbildība</i>
<i>Patstāvīgi rūpēties par savām lietām, mācību vides uzturēšanu kārtībā.</i>	Mācās paņemt mācību līdzekļus un citas lietas un nolikt atpakaļ tām paredzētajās vietās, piedalās mācību vides sakārtošanā.	<i>DARBA TIKUMS atbildība</i>
<i>Ievērot zināmos kārtības un drošības noteikumus.</i>	Spriež par konkrēta noteikuma nepieciešamību, vienojas ar citiem par to, vērtē, kā izdodas to ievērot.	<i>DZĪVĪBA gudrība, atbildība</i>
<i>Plānot, vadīt savu izziņas procesu un reflektēt par to.</i>	Rūpīgi iepazīstas ar doto uzdevumu vai vienkāršu sadzīvisku problēmu, paredz darbības uzdevuma veikšanai vai problēmas risināšanai, izvēlas materiālus un darba piederumus vai risinājuma veidus, novērtē veiktās darbības, pamana, ja ir kļūdīties, un meklē iespēju labot kļūdas vai nepilnības.	<i>BRĪVĪBA drosme, centība</i>
<i>Saudzēt dabu, taupīt dabas resursus.</i>	Saudzīgi un taupīgi izmanto darba piederumus, mācību materiālus un dabas resursus, iesaistās tuvākās apkārtnes sakopšanas darbos.	<i>DABA mērenība, atbildība</i>
<i>Cienīt savu valsti, godpilni izturoties pret tās simboliem.</i>	Iepazīstas ar Latvijas valsts simboliem un mācās izrādīt cieņu pret tiem.	<i>LATVIJAS VALSTS godīgums</i>

Aicināsim bērnu iesaistīties mājas pienākumu veikšanā!

Mājās bērnam ir pienākums atbilstoši savam vecumam

- apkopt sevi un piedalīties mājas darbos;
- izturēties ar cieņu pret saviem vecākiem un citiem ģimenes locekļiem.

Pienākumi un mājas darbiņi ir ļoti svarīgi soļi bērna pašapziņas veidošanā.

Ja viņš spēj kaut ko pats, tā tad viņš ir liels, viņš aug!

Tiek iegūtas prasmes, kas nepieciešamas pieaugušā vecumā, piemēram, ēst gatavošana, mājas uzkopšana, darba plānošana un organizēšana.

Uzticēsim bērnam vienkāršus darbiņus, jo tad viņš mācās rūpēties par sevi, par ģimeni un vidi sev apkārt.

Dažādu mājas darbu uzticēšana bērniem ir labs veids, kā mācīt atbildību un nepadošanos slinkumam.

Palīdzot vecākiem un pildot viņu uzticētos darbus, bērns mācās, ko nozīmē pienākums un atbildība, kā arī darbošanās komandā, ja, piemēram, mājas uzkopšanā piedalās visa ģimene.

Ikdienas sīkie pienākumi veicina bērna piederības sajūtu ģimenei.

Savukārt pēc labi padarīta darba, pat ja tas nav bijis patīkams, ir **gandarījuma sajūta**, un tā **ceļ pašapziņu**, jo viņš ir bijis spējīgs šādu darbiņu paveikt.

Darba sastāvdaļu apgūšana pašapkalpošanās procesā

Jaunākais pirmsskolas vecums

Bērni katru dienu veic elementārus darba uzdevumus, pieradinot viņus pie sistemātiska darba, kas veido precizitātes un kārtības ieradumu (spēja sevi apkalpot, panākot nepieciešamo darbību pamatīgumu, patstāvība)

Vidējais pirmsskolas vecums

Izglītojošo uzdevumu sarežģīšana tiek izteikta, paaugstinot prasības pēc darbības kvalitātes, organizētas izturēšanās pašaprūpes procesā līdz tam atvēlētajam laikam (viņi ievēro ģērbšanās, mazgāšanās, noģērbšanās secību, kas veido viņu vajadzību pēc tīrības un kārtības, ieraduma pašapkalpošanās darbā).

Vecākais pirmsskolas vecums

Darbs kļūst sistemātisks, tā apjoms palielinās. Bērni strādā kopā ar pieaugušajiem puķu dārzā un dārzā (sēj sēklas, ūdens augus, novāc ražu u.c. Viņi ar interesi vēro augu un dzīvnieku dzīvi.

Bērni ir jāsāk iesaistīt mājas uzkopšanā jau agrā vecumā – šādi viņi iemācīsies atbildības izjūtu, apzinīgumu un produktivitāti. Tieši šā iemesla dēļ bērnus ir ieteicams iesaistīt mājas darbos jau kopš brīža, kad mazais ir iemācījies staigāt un spēj paveikt elementārākos darbiņus.

Dodiet bērniem darba prieku.

Šo prieku viņam sagādā panākumi, savas prasmes realizācija un paveiktā darba nozīmīgums, spēja sagādāt prieku citiem.

Kādus pienākumus var iemācīt un uzticēt bērnam darīt dažādos vecumos?

3 gadi

- Savākt savas mantas, ko mazais sāk apgūt jau no 1–1,5 gadu vecuma.
- Tīrīt zobus, mazgāties un saķemmēties.
Vecāki vienmēr palīdz pārtīrīt zobus pēc tam, kad tos ir tīrījis bērns, jo šajā vecumā patstāvīgi kvalitatīvi to izdarīt nevar.

- Patstāvīgi noģērbties un ar nelielu mammas vai tēta palīdzību arī apģērbties.
- Salikt uz galda vai plauktā grāmatas un rotaļlietas.
- Palīdz uzklāt galdu ģimenes ēdienreizei, noliekot galda piederumus un salvetes.
- Palīdzēt saslaucīt un savākt to, ko pats ir izbēris vai izlējis.

- Aiznest netīrās drēbes uz veļas grozu.
- Pagatavot sev sviestmaizi, piemēram, spēt uzsmērēt mīkstu sviestu, uzlikt sieru.

- Aplaistīt puķes – ar pieaugušā palīdzību, kontrolējot ūdens daudzumu.
- Aiznest un izmest nevajadzīgo atkritumu spainī.

4 gadi

Visas iepriekš minētās darbības

- Var mācīties katru rītu un vakaru saklāt savu gultu ar vecāku palīdzību.
- Noslaucīt putekļus.
- Sašķirot zeķes.

- Iesaistīties ēdiena gatavošanā un izdekorēt, piemēram, mammas ceptos kūskiņus.
- Sakārtot galdu.
- Novākt galda piederumus.
- Izdekorēt savu istabu svētkiem.
- Darboties kopā ar pieaugušajiem dārzā un mājās.
- Palīdzēt mazgāt un noslaucīt traukus.
- Prast notīrīt dārzeņus ar drošu mizojamo ierīci.
- Palīdzēt dārzā un mājas darbiņos.

5 gadi

Visas iepriekš minētās darbības

- Uzklāt un saklāt savu guļtu bez pieaugušo palīdzības.
- Piedalīties mājvietas uzkopšanā.
Vecākiem jāsaģādā lietas, ko mazais var ērti izmantot savos darbos.

- Slaucīt ar mazu/nelielu slotu.
- Spēt samaksāt ar vecāku doto naudu par sīkiem pirkumiem (iedod naudu pārdevējam).
- Izkārtot dažādas pārtikas preces.

- Mācīties sasiet apavu auklas.
- Apģērbties un nolikt drēbes vietā.
- Salocīt un novākt tīrās izmazgātās drēbes.
- Prast uzsmērēt sviestmaizi un novākt aiz sevis galdu.
- Barot un rūpēties par savu mājdzīvnieku.

6 gadi

Visas iepriekš minētās darbības

- Izsūkt putekļus ar putekļsūcēju.
- Aplaištīt puķes. Rūpēties par puķēm – patstāvīgi.
- Atbildīgi izturēties pret savu mājdzīvnieku, rūpēties un kopt viņu.

- Iznest atkritumu spaini. Nomainīt atkritumu maisu.
- Prast salikt skolas somu.

- Uzklāt galdu.
- Pašam izvēlēties un komplektēt sev apģērbu.

7 gadi

Visas iepriekš minētās darbības

- Izgludināt vienkārša piegriezuma apgērbu.
- Salocīt veļu.
- Pašam iet gulēt un no rīta ar modinātāju pamosties (bez vecāku kontroles).
- Spēt parūpēties, lai pēc vannasistabas un tualetes apmeklējuma tur paliek tīrs.

- Iztīrīt istabas.
- Slaucīt.
- Iznest atkritumus.
- Nomazgāt spoguļus.
- Iesaistīties maltītes gatavošanā.

- Ravēt nezāles un palīdzēt dārza darbos.
- Aiziet pēc pasta vai avīzēm/žurnāliem.

*Bērnā pieaugot, pienākumus var papildināt.
Vēlams, lai tie tiktu uztverti kā pašsaprotami.*

Vai ES to varu?

Rokas darba nebijās!

ATCERIES!

- Bērna radināšana pie darba **notiek pamazām** – vispirms viņš tiek mācīts kārtot savas mantas, šo darbu **veicot kopā** ar mammu vai tēti.
 - Ja bērnam ir iemācīts strādāt, pieaugušā vecumā viņš būs tikai **ieguvējs** – veikli tiks galā pats ar saviem darbiem, spēs uzturēt kārtībā savu māju, turklāt **izraisīs simpātijas** citos cilvēkos.
- Svarīgi, lai ģimenē mājas pienākumi būtu adekvāti sadalīti starp visiem. Var **organizēt ģimenes sapulci** un izveidot sarakstu, kas ir tie sadzīves mājas darbi, kas jāpaveic, un katrs nāk ar priekšlikumiem, kādus darbus uzņemas izdarīt un cik bieži. Tas nozīmē – jo ātrāk viss tiek izdarīts, jo vairāk brīvā laika paliek visiem.

*Laiks, ko vecāki pavada kopā ar bērnu, ir ļoti svarīgs
un nenovērtējams gan bērniem, gan vecākiem.
Bērnā ir svarīgi saņemt nepieciešamo emocionālo
atbalstu no ģimenes.*

Maziem mirkliem ir liela nozīme!